

EMDR voor chronisch getraumatiseerde kinderen met hechtingsproblematiek en hun ouders

Tekst: **Nathalie Schlattmann**

EMDR geeft kinder- en jeugdtherapeuten de mogelijkheid om trauma's die vaak ten grondslag liggen aan kinder- en jeugdpsychiatrische diagnoses te onderkennen en te behandelen. Bij sommige chronisch getraumatiseerde kinderen volstaat de toepassing van EMDR zoals we die geleerd hebben. Er is echter een zeer kleine groep kinderen met vroeg relationeel trauma met comorbide hechtingsproblematiek en ernstige emotieregulatieproblemen. Deze kinderen kunnen de standaard EMDR-behandeling niet aan of staan hier niet voor open, terwijl zij wel veel traumaklachten hebben.

Debra Wesselmann en haar collega's van het *Attachment and Trauma Centre of Nebraska* in de Verenigde Staten ontwikkelden voor die chronisch getraumatiseerde kinderen met hechtingsproblematiek het behandelprotocol *Integrative Team Treatment for Attachment Trauma in Children*.

Over dit nieuwe protocol schreven de ontwikkelaars in 2014 een boek en een werkboek. Daarnaast geven ze *online* cursussen. In het behandelprotocol werkt de EMDR-therapeut samen met een gezinstherapeut. Deze laatste ziet de ouders en hun kind samen, en de ouders zijn ook altijd aanwezig bij de EMDR-behandeling van hun kind. Vaak gaat het hier om adoptie- of pleegouders. De gezinstherapeut doet het voorbereidende werk voor de EMDR-therapie. De gezinstherapie en de EMDR zijn geprotocolleerd, maar de verschillende modules kunnen ook in een ander tempo of alternatieve volgorde doorlopen worden, dit wordt overgelaten aan de klinische beoordeling van de therapeut. Gemiddeld duurt de behandeling ongeveer negen maanden.

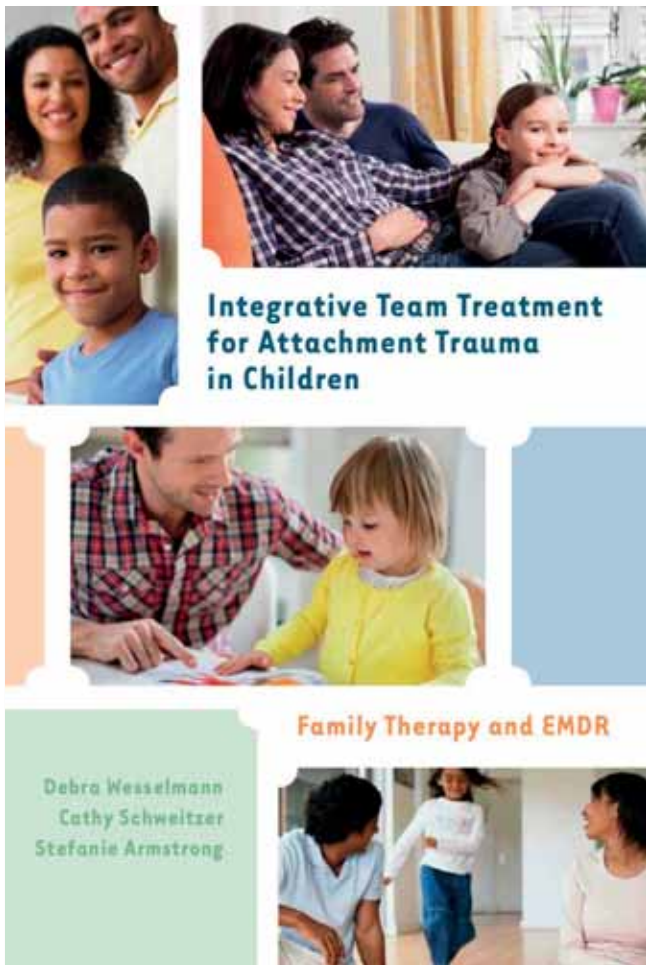
De gezinstherapie bestaat uit de volgende zes clusters van technieken:

- 1) Ouderbegeleiding waarbij de ouders naar hun kind door een 'traumasensitieve bril' leren kijken en traumasensitief leren reageren op hun kind.
- 2) (Mindfulness) oefeningen met de ouders en hun kind gericht op het leren omgaan met heftige emoties.
- 3) De ouders en hun kind helpen om het kleine getraumatiseerde kind in het kind te leren herkennen onder andere met behulp van Matroesjka's.
- 4) De ouders en hun kind helpen omgaan met dage-

lijkse stressoren.

- 5) Communicatiespelletjes met ouders en kinderen.
- 6) Een begin maken met het werken aan het verleden. De gezinstherapeut helpt om de targets voor de EMDR te identificeren, bijvoorbeeld door middel van het maken van een tijdlijn met de ouders en hun kind.

Ook de EMDR-therapie in dit protocol bestaat uit zes clusters van technieken. De therapeut krijgt er twee clusters met technieken bij, die ingezet kunnen worden voor en/of tijdens de EMDR-behandeling van het kind. Het ene cluster bestaat uit technieken die erop gericht zijn de hechting tussen de (pleeg/adoptie-)ouders en het kind te bevorderen: de zogenaamde *Attachment Resource Development (ARD)*-technieken. Het andere cluster bestaat uit technieken die erop gericht zijn om de emotieregulatie te verbeteren: de zogenaamde *Self-Regulation Resource Development (S-RDI)*-technieken. Therapeuten die bekend zijn met *Theraplay* en/of het nieuwste boek van Lovett: *Attachment Tangle*, zullen in de ARD-technieken een en ander herkennen. Hetzelfde geldt voor de S-RDI -technieken, hierin herkennen therapeuten waarschijnlijk elementen uit het boek van Siegel en Bryson: *Het hele brein, het hele kind*, en uit de dialectische gedragstherapie.

Prachtig EMDR-protocol

De kracht van dit nieuwe behandelprotocol van Debra Wesselmann ligt mijns inziens in hoe ze elementen van ARD en S-RDI heeft weten te combineren tot een prachtig EMDR-protocol waarbij de gezinstherapeut en de EMDR-therapeut elkaars werk kunnen ondersteunen en versterken. De samenwerking tussen beide therapeuten kan dan helpen tot betere resultaten te komen bij de behandeling van deze moeilijke doelgroep van chronisch getraumatiseerde kinderen. Een eerste gevalstudie beschrijft voorlopige aanwijzingen dat EMDR inderdaad de symptomen en hechtingsstatus kan verbeteren bij een kind met een hechtingstrauma (Wesselmann et al, 2012). Ook is er een voor- en nameting gedaan bij negen kinderen met de *Child Behavior Checklist (CBCL)*, de *Randolph Attachment Disorder Questionnaire* en de *Attachment Disorder Assessment Scale-Revised*. De scores op deze lijsten van voor de behandeling, waren na de behandeling gedaald van klinische naar niet klinische waarden. Dit onderzoek is echter nog niet gepubliceerd.

Het behandelprotocol bevat een manier van psycho-educatie die kinderen enorm aanspreekt, zoals ikzelf heb ervaren tijdens het toepassen ervan. Er wordt gebruik

gemaakt van metaforen en een vorm van externaliseren van de klachten, die ontschuldigend werken. Mede-ontwikkelaar Cathy Schweitzer laat bovendien op video's in de *online* cursus zien hoe elementen uit de speltherapie te gebruiken zijn om kinderen die moeite hebben om te praten over de trauma's toch het traumaverhaal te laten vertellen met bijvoorbeeld knuffels. Zij laat de kinderen de bilaterale stimulatie toepassen op hun knuffel nadat de traumatische herinnering is geactiveerd, waardoor hun werkgeheugen toch wordt belast. Kortom: zowel met de technieken als de integratieve samenwerking van de EMDR-therapeut en de gezinstherapeut biedt dit nieuwe behandelprotocol een mogelijke verrijking voor het werken met deze doelgroep van complex getraumatiseerde kinderen. Hoewel de effectiviteit nog moet worden onderzocht, zijn mijn eigen ervaringen in de klinische praktijk in ieder geval heel positief.

Boek en *online* college

Het besproken boek en werkboek zijn gemakkelijk te bestellen bij Nederlandse online boekverkopers. Informatie over de online cursus is te vinden op de website <http://www.atcnebraska.com>. Deze cursus start twee keer per jaar: in het voorjaar en in het najaar. De *online* cursus voor EMDR-therapeuten duurt vier maal drie uur en die voor gezinstherapeuten drie maal drie uur. Het is live te volgen of later te bekijken. Het is een *online* college, waarbij je tegelijkertijd de docenten en de *powerpoint*-presentatie in beeld ziet en er wordt veel casuïstiek getoond met video's. Vooraf kun je de *handouts* uitprinten. De cursus moet binnen ongeveer een maand worden afgerond om het certificaat te behalen. Na elke sessie van drie uur volgt een toets van tien vragen. Het is aan te raden om eerst het boek te lezen voordat je de *online* cursus volgt. ■

Methodiek van Debra Wesselmann, Cathy Schweitzer en Stefanie Armstrong zoals beschreven in het boek: *Integrative Team Treatment for Attachment Trauma in Children, Family Therapy and EMDR* van dezelfde auteurs, ISBN: 978-0-393-70818-9; Werkboek voor ouders: *Integrative Parenting, Strategies for Raising Children affected by Attachment Trauma*, ISBN: 978-0-393-70817-2.

Nathalie Schlattmann is klinisch psycholoog en EMDR practitioner. Ze werkt bij de Bascule in het Centrum voor Trauma en Gezin.

Referenties

- Booth, P. & Jernberg, A. (2010). *Theraplay*. Amsterdam: Hogrefe.
 Lovett J. (2015). *Attachment Tangle*. New York: Routhledge.
 Siegel, D. J. & Bryson, T.P. (2013). *Het hele brein, het hele kind*. New York: Scriptum.
 Wesselmann D., Davidson, M., Armstrong, S., Schweitzer, C., Bruckner, D., Potter, A.E. (2012). *EMDR as a treatment for improving attachment status in adults and children*. *Revue Europeenne de Psychologie Appliquee*, 62:4,223-230